

ศึกษาเปรียบเทียบนโยบายไทยต่อสหภาพเมียนมาร์ในยุคพลเอกเปรม ติณสูลานนท์
(พ.ศ. 2523-2531) กับยุคหลังพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ (พ.ศ. 2531-2538)

นางสาวรัชนิดา ยืนยง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2539

ISBN 974-634-480-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A COMPARATIVE STUDY OF THAI POLICY TOWARDS THE UNION OF MYANMAR
DURING AND AFTER THE PREM ERA (1980-1995)

Miss Ratchanidah Yernying

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of International Relations

Graduate School

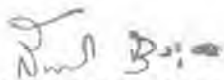
Chulalongkorn University

1996

ISBN 974-634-480-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ศึกษาเปรียบเทียบนโยบายไทยต่อสหภาพเมียนมาร์ในยุคพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ (พ.ศ. 2523-2531) กับยุคหลังพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ (พ.ศ. 2531-2538)
โดย	นางสาวรัชนิดา ยืนยง
ภาควิชา	ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยโชค จุลศิริวงศ์

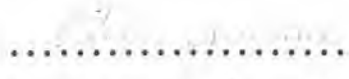
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ กุงสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยวัฒน์ คำชู)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยโชค จุลศิริวงศ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วินิดา ศุกรเสพย์)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

รัชนิดา ยืนยง : ศึกษาเปรียบเทียบนโยบายไทยต่อสหภาพเมียนมาร์ในยุคพลเอกเปรม
ติณสูลานนท์ (พ.ศ. 2523-2531) กับยุคหลังพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ (พ.ศ. 2531-2538)
(A COMPARATIVE STUDY OF THAI POLICY TOWARDS THE UNION OF MYANMAR
DURING AND AFTER THE PREM ERA (1980-1995)) อ.ที่ปรึกษา ผศ.ดร. ชัยโชค
จุลศิริวงศ์, 184 หน้า. ISBN 974-634-480-3

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาเปรียบเทียบนโยบายของไทยต่อสหภาพเมียนมาร์
ในยุคพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ (พ.ศ. 2523-2531) กับยุคหลังพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ (พ.ศ. 2531-
2538) โดยจะเป็นการวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลทำให้การดำเนินนโยบายของไทยต่อพม่า
ระหว่างสองช่วงเวลาดังกล่าวมีลักษณะแตกต่างกัน

ผลจากการศึกษาพบว่า สภาพแวดล้อมภายนอกและภายใน ประเทศของทั้งสองช่วงเวลา มีความ
แตกต่างกัน กล่าวคือ ในยุคพลเอกเปรมนั้น สภาพแวดล้อมภายนอกในระดับระหว่างประเทศ คือ ลักษณะ
ทางการเมือง และเศรษฐกิจระหว่างประเทศ สภาพแวดล้อมภายนอกในระดับภูมิภาค คือ ปัญหานักยักดา
ความมั่นคงของไทยบริเวณพรมแดนไทย-กัมพูชา ปัญหาการสู้รบระหว่างพม่ากับกองกำลัง
ชนกลุ่มน้อย และการใช้นโยบายปิดประเทศและระบบเศรษฐกิจสังคมนิยมของพม่า ส่วนสภาพแวดล้อม
ภายในประเทศ คือ บทบาทผู้นำ ปัจจัยทางการเมือง และปัจจัยทางเศรษฐกิจ ขณะที่ในยุคหลัง
พลเอกเปรม สภาพแวดล้อมภายนอกและภายใน ประเทศได้เปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ สภาพแวดล้อม
ภายนอกในระดับระหว่างประเทศ คือ การเปลี่ยนแปลงสถานการณ์การเมืองระหว่างประเทศ และการ
เปลี่ยนแปลงลักษณะทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ สภาพแวดล้อมภายนอกในระดับภูมิภาค คือ การ
คลี่คลายของปัญหา กัมพูชา ความขัดแย้งระหว่างพม่ากับกลุ่มผู้ขัดแย้งทางการเมือง และนโยบาย
เปิดประเทศและการใช้ระบบเศรษฐกิจเสรีของพม่า ส่วนสภาพแวดล้อมภายใน คือ บทบาทผู้นำ
บทบาทของกลุ่มผลประโยชน์และปัจจัยทางเศรษฐกิจ

จากความแตกต่างของสภาพแวดล้อมภายนอกและภายใน ดังกล่าวนั้น ได้มีอิทธิพลต่อการ
ดำเนินนโยบายของไทยต่อพม่าของรัฐบาลสองช่วงเวลาให้มีลักษณะแตกต่างกัน นั่นคือ ทำให้ในยุค
พลเอกเปรม การดำเนินนโยบายจะมีลักษณะเน้นผลประโยชน์แห่งชาติทางด้านความมั่นคง ส่วนในยุค
หลังพลเอกเปรมนั้น ลักษณะการดำเนินนโยบายจะเน้นผลประโยชน์แห่งชาติทางเศรษฐกิจมากกว่า
เรื่องใดๆ

ภาควิชา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ.....
สาขาวิชา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ.....
ปีการศึกษา 2538.....

ลายมือชื่อนิสิต รัชนิดา ยืนยง.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ผศ.ดร. ชัยโชค.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C432000 : MAJOR INTERNATIONAL RELATIONS

KEY WORD: THAI POLICY/THE UNION OF MYANMAR/THE THAI GOVERNMENT

RATCHANIDAH YERNYING : A COMPARATIVE STUDY OF THAI POLICY TOWARDS THE UNION OF MYANMAR DURING AND AFTER THE PREM ERA (1980-1995).

THESIS ADVISOR : ASST. PROF. DR. CHAYACHOKE CHULASIRIWONGS, Ph.D.
184 pp. ISBN 974-634-480-3

This thesis attempts to make a comparative study of Thai policy towards the Union of Myanmar during and after the Prem era (1980-1995). The purpose of this study is to analyze factors which differentiate the implementation of Thai foreign policies between the two eras.

The study found that external and internal environments of both periods were different. During the Prem era, external environments at the international level were economic and political situations. At the regional level, there were security problems along the Thai-Cambodian border, fightings between Myanmar government's military and minority forces, Myanmar's close-door policy and its socialist economic system. Internal environments included roles of leaders, and political and economic factors.

During the post-prem era, external and internal environments were quite different. External environments at the international level were the change of international economic and political situations. At the regional level, the Cambodian problem was improved, conflicts between the Slorc and dissidents were worsened, Myanmar government had then used an open-door policy, and a liberal economic system. Internal environments included roles of leaders and interest groups, and the economic factor.

The difference in external and internal environments of both periods resulted in the different implementation of foreign policy towards the Union of Myanmar. As a result, during the Prem era, the policy who focusing on national interests relating to security aspect, however, during the post-Prem era, the policy concentrated on economic interests.

ภาควิชา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ.....

สาขาวิชา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ.....

ปีการศึกษา 2538.....

ลายมือชื่อนิสิต..... รัชนิดา เย็นยั้ง

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... ชัยชોકะ ชูลาสิริวงศ์

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างยิ่ง จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยโชค จุลศิริวงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้เอาใจใส่และสละเวลาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ผู้เขียนรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง และขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยวัฒน์ คำชู ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.วินิตา ศุภกรเสนีย์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้คำแนะนำในการแก้ไขวิทยานิพนธ์ เพื่อให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สมพงศ์ ชูมาก ที่ได้ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในช่วงเริ่มต้นที่จะเขียนวิทยานิพนธ์มา ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบคุณอย่างสูงต่อ นาวาอากาศตรีประสงค์ สุ่นศิริ คุณชัจฉกัญ บุรุษพันธ์ และพันเอก สำเร็จ ศรีทราย ที่ให้สัมภาษณ์เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้น และทำให้การเขียนวิทยานิพนธ์ มีความสมบูรณ์น่าเชื่อถือมากขึ้น

ขอขอบคุณ นาวาอากาศเอกสมโชค สวัสดิรักษ์ ที่มีน้ำใจพาผู้เขียนไปสำรวจแหล่งข้อมูลตามจังหวัดตามแนวชายแดนที่ติดกับพม่า คือ ตาก และเชียงราย และคุณพรพิมล ตรีโชติ ที่ได้คำแนะนำในการเขียนและแนะนำแหล่งข้อมูล นอกจากนี้ขอขอบคุณ คุณสุจิตรา อุฑา เพื่อนที่ให้กำลังใจผู้เขียนตลอดมา และขอบคุณพี่ๆ เพื่อนๆ และน้องๆ ที่มีได้เอ่ยนามในที่นี้อีกหลายคนที่ได้ช่วยเหลือซึ่งถ้าไม่มีบุคคลเหล่านี้แล้ว วิทยานิพนธ์จะไม่เสร็จสมบูรณ์อย่างแน่นอน และที่จะลืมเสียมิได้ คือ คุณจินตนา ฤทธิเสน ที่ได้ความช่วยเหลือในการพิมพ์วิทยานิพนธ์ ฉบับนี้ตั้งแต่ต้น จนเป็นรูปเล่มที่เสร็จสมบูรณ์

ท้ายที่สุด ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ-คุณแม่ ที่ให้การสนับสนุนในการเรียนตลอดมา และกระตุ้นให้ผู้เขียนมีความมานะพยายามในการทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จในที่สุด

รัชนิดา ยืนยั้ง

สารบัญ

		หน้า
	บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
	บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
	กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
	สารบัญตาราง.....	ญ
	สารบัญแผนที่.....	ฎ
	สารบัญกราฟ.....	ฏ
	บทที่	
1	บทนำ.....	1
	ที่มาและความสำคัญของเรื่องที่ศึกษา.....	1
	กรอบความคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์.....	6
	สมมุติฐานในการศึกษา.....	16
	ขอบเขตในการศึกษา.....	16
	วัตถุประสงค์ในการศึกษา.....	17
	วิธีดำเนินการศึกษาและข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา.....	17
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา.....	17
	การนำเสนอ.....	18
2	ลักษณะการดำเนินนโยบายของไทยต่อพม่า ยุคพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ (พ.ศ. 2523-2531).....	19
	การดำเนินนโยบายของไทยต่อพม่าในยุคพลเอกเปรม ติณสูลานนท์..	20
	สภาพแวดล้อมภายนอกในระดับระหว่างประเทศ.....	25
	สภาพแวดล้อมภายนอกในระดับภูมิภาค.....	27
	ปัญหาภัยคุกคามความมั่นคงของไทยบริเวณพรมแดนไทย-กัมพูชา..	27
	ปัญหาการสู้รบระหว่างทหารรัฐบาลพม่ากับกองกำลังชนกลุ่มน้อย..	32

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

ช

หน้า

	การใช้นโยบายเปิดประเทศ และระบบเศรษฐกิจแบบ	
	สังคมนิยมของพม่า.....	52
	สภาพแวดล้อมภายในประเทศ.....	62
	บทบาทผู้นำ.....	62
	ปัจจัยทางการเมือง.....	66
	ปัจจัยทางเศรษฐกิจ.....	72
8	ลักษณะการดำเนินนโยบายของไทยต่อพม่า ยุคหลังพลเอกเปรม	
	ติณสุลานนท์ (พ.ศ.2531-2538).....	78
	การดำเนินนโยบายของไทยต่อพม่ายุคหลังพลเอกเปรม	
	ติณสุลานนท์.....	79
	รัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ (4 สิงหาคม พ.ศ. 2531 -	
	23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534).....	79
	รัฐบาลนายอานันท์ ปันยารชุน (2 มีนาคม พ.ศ. 2534 -	
	22 มีนาคม พ.ศ. 2535 และ 10 มิถุนายน พ.ศ.2535 -	
	22 กันยายน พ.ศ. 2535.....	81
	รัฐบาลนายชวน หลีกภัย (23 กันยายน พ.ศ. 2535 -	
	19 พฤษภาคม 2538).....	83
	สภาพแวดล้อมภายนอกในระดับระหว่างประเทศ.....	85
	การเปลี่ยนแปลงสถานการณ์การเมืองระหว่างประเทศ.....	85
	การเปลี่ยนแปลงลักษณะทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ.....	89

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
สภาพแวดล้อมภายนอกในระดับภูมิภาค.....	92
การคลี่คลายของปัญหาแกมพูชา.....	92
ความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลพม่ากับกลุ่มผู้ขัดแย้งทางการเมือง..	96
การต่อสู้ระหว่างทหารรัฐบาลพม่ากับชนกลุ่มน้อยกลุ่มต่างๆ.	97
ขบวนการนักศึกษาพม่ากับการต่อต้านรัฐบาลพม่า.....	101
นโยบายเปิดประเทศและการใช้ระบบเศรษฐกิจเสรีของพม่า...	108
สภาพแวดล้อมภายในประเทศ.....	120
บทบาทผู้นำ.....	120
สมัยนายกรัฐมนตรีนลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ.....	120
สมัยนายกรัฐมนตรีนันท์ ปันยารชุน.....	124
สมัยนายกรัฐมนตริวาน หลีกภัย.....	126
บทบาทของกลุ่มผลประโยชน์.....	129
ปัจจัยทางเศรษฐกิจ.....	132
ทรัพยากรป่าไม้.....	136
ทรัพยากรประมง.....	142
ก๊าซธรรมชาติ.....	149
4 สรุปและวิเคราะห์.....	157
รายการอ้างอิง.....	166
ประวัติผู้เขียน.....	184

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	มูลค่าการนำเข้า-ส่งออกของพม่า ปี พ.ศ.2523-2531.....	58
2.2	การค้าระหว่างไทย-พม่า (ปี พ.ศ.2523-2530).....	61
2.3	ข้อมูลเกี่ยวกับเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของไทยระหว่างปี พ.ศ.2523-2530.....	73
3.1	การลงทุนจากต่างประเทศจำแนกรายประเทศ.....	111
3.2	ประเภทธุรกิจการลงทุนในพม่า.....	113
3.3	เครื่องใช้ภาวะเศรษฐกิจของพม่า.....	115
3.4	มูลค่าการค้าไทย-พม่า.....	117
3.5	สินค้าเข้าสำคัญ 15 รายการแรกที่ไทยนำเข้าจากพม่า.....	118
3.6	สินค้าออกสำคัญ 15 รายการแรกที่ไทยส่งออกไปพม่า.....	119
3.7	เงินลงทุนจากต่างประเทศ.....	133
3.8	พื้นที่ป่าไม้ของประเทศในปี พ.ศ. 2531 จำแนกตามภาค.....	137
3.9	ปริมาณและมูลค่าไม้นำเข้าจากพม่า เปรียบเทียบกับปริมาณและมูลค่า ไม้นำเข้าทั้งหมด ปีพ.ศ.2532-2535.....	140
3.10	ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าไม้ซุงก่อนจากพม่า ปี พ.ศ.2532-2535 (แยกตามชนิดไม้).....	141
3.11	ประเทศในแถบเอเชียและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ประกาศ อ้างสิทธิในน้ำเศรษฐกิจจำเพาะ.....	144
3.12	สถิติเรือและลูกเรือประมงไทยที่ถูกทางการต่างประเทศจับกุม.....	145
3.13	กองเรือประมงน่านน้ำไทย.....	148
3.14	แสดงสินค้าส่งออกของไทยหลายรายการที่มีส่วนแบ่งตลาดใน สหภาพยุโรปลดลง.....	155

สารบัญแนบที่

แนบที่ที่		หน้า
2.1	แสดงบริเวณที่ตั้งกองกำลังชนกลุ่มน้อย.....	35
2.2	แสดงที่ตั้งค่ายวังช้าของกะเหรี่ยง.....	39
2.3	แสดงบริเวณฐานที่มั่นของกะเหรี่ยงตามแนวชายแดนไทย.....	40
2.4	แสดงบริเวณที่ตั้งของศูนย์อพยพโดยสังเขป.....	46
2.5	แสดงการปฏิบัติการทางทหารของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ต่อฝ่ายรัฐบาลในพื้นที่ภาคต่างๆ.....	46 68
3.1	แผนที่สังเขปบริษัททำไม้ของไทยที่ได้รับสัมปทานจากรัฐบาลพม่า.....	139
3.2	แสดงแหล่งก๊าซธรรมชาติบริเวณอ่าวเมาะตะมะ.....	150

สารบัญกราฟ

กราฟที่		หน้า
3.1	แสดงอัตราขยายตัวทางเศรษฐกิจของไทย.....	135
3.2	แสดงปริมาณความต้องการก๊าซธรรมชาติ.....	153